

OBSAH

---

4 Ze života gympláka

Anglie

Seminář svět umění v Národní galerii

AFS

Gaudeamus

Zpívání na schodech

Vražda banánem v divadle

Den vánočních převleků

Lyžák

12 Básnické okénko

Démoni

13 K zamyšlení

Hledáme kamarády a určujeme směr

Umění diskutovat

O novinách a novinářích

18 Zápisník zapadlých

Ivan M. Havel: Ten druhý

21 Tajenka

Slovo úvodem

Vážení a milí čtenáři, moc vám všem děkuji za přečtení našeho předposledního čísla tohoto školního roku. Také bych chtěl poděkovat všem, kteří se na tvorbě tohoto časopisu podílí, zejména pak třem lidem z týmu, kteří bez jediné pochyby udělali pro časopis nejvíce. Agáta Kašková, Marie Kadová a Jakub Kadrman, moc díky!

Spolu s dubnem se nám blíží maturity a já bych chtěl jménem celého týmu popřát našim maturantům šťastnou ruku a hodně štěstí jak u maturitní zkoušky, tak i u přijímacích řízení na vysoké školy a věřím, že se na svou vysněnou dostanete. Další vydání bychom chtěli stihnout ještě tento školní rok, můžete se těšit na zdokumentovanou cestu do Anglie a mnoho dalšího.

Jan Horníček

Šéfredakce

Marie Kadová
Agáta Kašková
Jan Horníček

Redakce

Vojtěch Štantejský
Anna Kaucová
Sára Šumová
Vojtěch Šimek
Michaela Krycnerová
Albert Dřímál
Pavel Holásek
Matěj Bednář
Tereza Novotná

Grafika

Jakub Kadrman

ZE ŽIVOTA GYMPLÁKA

Zájezd

do Anglie

V neděli po poledni jsme se vydali na dlouhou, náročnou cestu autobusem. Vše nám ovšem vynahradil první den, který byl opravdu nabitý. Po příjezdu jsme navštívili nultý poledník a poté se vydali na prohlídku Tower Bridge i s expozicí. Prohlíželi jsme si budovy Londýna a obdivovali jejich krásu. Vše jsme zakončili prohlídkou katedrály sv. Pavla a pak už jsme se každý vydal do hostitelské rodiny.

Další ráno nás čekalo krásné město Salisbury, ve které se nachází katedrála, spousta starobyklých a útulných uliček i obchůdků. Díky autobusu jsme se přiblížili ke Stonehenge, kde byla jedinečná panoramata. Ke konci už nás čekala jen procházka kolem Windsor Castle a Eaton College s krásným západem slunce.

ZE ŽIVOTA GYMLÁKA

Středa začala návštěvou krásného, historického hradu WARWICK CASTLE, jenž nás přenesl do dávného středověku, a po rozchodu, při kterém si v hradu každý přišel na své, jsme autobusem odjeli do Oxfordu. Prozkoumali jsme deštivé uličky tohoto města a měli prohlídku v místní univerzitě.

Závěr našeho zájezdu jsme strávili v krásné části Londýna, konkrétně ve Westminsteru. Prošli jsme se kolem Buckingham Palace, Westminster Abbey, vládní třídou Whitehall a zakončili to rozchodem na náměstí Trafalgar Square. Pak už přišla jen plavba lodí po Temži a dlouhá cesta autobusem do našich opravdových domovů.

Veliké díky patří všem, kteří nás celý zájezd provázeli a starali se o nás.

Marie Kadová

ZE ŽIVOTA GYMPLÁKA

Seminář světa umění v Národní galerii

Veletržní palác, sídlo Národní galerie a zároveň cíl exkurze semináře Svět umění, je funkcionalistická stavba, kterou v sedmdesátých letech zachvátil požár a málem lehla popelem. Díky bohu přišla rekonstrukce a stavba začala sloužit uměleckým účelům a stala se z ní navštěvovaná instituce, uchvacující svojí velikostí a rozsahem sbírek. Důvod zájezdu byl jednoduchý, uvnitř paláce probíhaly dvě velmi zajímavé výstavy – Umění dlouhého století a Moje tělo není ostrov.

Akce proběhla v úterý 25. ledna a díky malému počtu seminaristů se zúčastnilo i pár studentek ze 4. A. Měli jsme na výběr mezi dvěma vlaky. Ale pozdější vlak znamenal méně času na výstavy, proto bylo rozhodnutí celkem jasné a na hodině semináře den předem jsme tudíž mohli slyšet: „Sraz je v 7:10, nikdo nezaspěte...“ Asi není potřeba, abych zde popisoval cestu vlakem, nebylo na ní totiž nic výjimečného. A tak se přesunu hned k Hlavnímu nádraží, kde nám paní profesorka Motlová řekla: „Teď bychom si mohli dát 30 minut rozchod na kávu a snídani. Sejdeme se o půl před knihkupectvím a nezapomeňte si koupit lístky na metro. A ať vás ani nenapadne jet na černo!“ Za mě není nic lepšího než sladký koláč a teplá káva, a tak jsme spolu s Danielem Vágnerem hledali nejlevnější kavárnu nebo pekárnu. A podařilo se! Na domluvené místo jsme dorazili včas, a ještě jsme stihli rychle nakouknout do knihkupectví. Na sraz dorazili všichni překvapivě včas, nikdo neměl zpoždění a my jsme mohli vyrazit vstříc novému poznání.

Už cestou jsme mohli zpozorovat velmi zajímavý přírodní jev. Kvetoucí stromy u kostela sv. Antonína Panuánského, byl to působivý kontrast, ale pokud jste to neviděli, nemá cenu se pokoušet něco popsat. U Veletržního paláce každý z nás obdržel pracovní list, vztahující se k této exkurzi. Kromě typických

otázek typu Jméno, Název výstavy zde byl úkol: Pokuste se nakreslit nějaké dílo. V tu chvíli mi v hlavě proběhlo: „No, to snad ne. Jak se mám pokusit nakreslit něco takového, když mám problém nakreslit i jablko.“ Ale co se dalo dělat, něco jsem nakreslil. Nicméně výsledek byl žalostný a vypadalo to skoro, jako kdyby autorem byl Mr. Bean. Hned ve vstupní hale nás čekal první umělecký kousek. Jednalo se o Balzaca od Augustina Rodina. A kromě této malé ochutnávky nás v hale čekalo ještě jedno překvapení. Cena! Protože nás bylo akorát 10, měli jsme možnost uplatnit skupinovou slevu a zároveň jsme měli přístup na všechny výstavy v budově.

První naše kroky směřovaly na stálou expozici nesoucí název 1796–1918: Umění dlouhého století. Výstava byla rozdělena na 2 části – Sochařství a malířství. V sekci sochy mě velmi zaujaly studie k soše sv. Václava na Václavském náměstí. „Vidíte, jak muselo být těžké vytvořit tak monumentální sochu.“ Jako další ze slavných českých autorů mě zaujal Bohumil Kafka. Malířství zabíralo mnohem více místa. Vše začalo sekcí Člověk, která studovala autoportréty, portréty apod. Už z dálky byl vidět obraz Karla Purkyně Podobizna kováře Jecha. V celém Veletržním paláci by bylo slyšet i stébla trávy růst a já měl čas, chuť a klid vychutnávat si umění. Picasso, Rousseau, Filla, Čapek a spol. mě nepřestávali překvapovat. Nejvíce se mě dotkl obraz Josefa Čapka: Matka česající dítě. Nevím proč, ale vydržel bych se na tento obraz dívat celé hodiny. Některá díla mají tu schopnost, že člověka chytanou a už nikdy nepustí. V galerii čas utíká mnohem rychleji a než jsem stačil říct Karel Myslbek, už jsem byl v Přírodě a z jedné strany na mě shlížel Navrátil, z druhé Otakar Lebeda. A pokud bych měl vybrat jedno dílo z krajinomaleb, tak za mě by určitě

ZE ŽIVOTA GYMPLÁKA

vyhrála Krajina v bouři. Ale to, co nás čekalo v sekci Idea, jsem netušil. Celá část mě zasáhla a každý obraz v sobě nesl silné poselství nebo myšlenku. Střídal se Munch, Aleš a třeba z Antikrista od Zrzavého přímo sálal pesimismus a blízkost konce. Některé obrazy oslavovaly smrt, některé zase život. Každý si mohl najít svoje. Celou expozici zakončily citáty na zdi z dopisů v době 1. světové války.

Po tomto náročném programu nás čekala ještě jedna výstava v budově Veletržního paláce, ale ta musela počkat až po odpočinku. Zkrátka umění je náročné, ať si říká, kdo chce, co chce. Za sebe musím říct, že druhá výstava bylo jedno velké překvapení. Čekal jsem cokoli, ale tak silnou výstavu jsem dlouho neviděl. Možná k tomu přispěla nevědomost, a pokud by někdo plánoval navštívit tuto výstavu s názvem Moje tělo není ostrov, doporučuji si o výstavě

nezjišťovat žádné informace. Pak budete zaskočení silou celé expozice. Musím říct, že zejména vzkazy s příběhy ve mně ještě dlouho zůstanou. Po této dechberoucí výstavě následoval rozchod a sraz na nádraží a odjezd domů. Cestou jsem neodolal, a ještě navštívil antikvariát, kde se mi podařilo získat knihu od Franze Kafky Popis jednoho zápasu. Byl to zkrátka vydařený den! I na posledním srazu byli všichni včas a mohli jsme vyrazit směr Ústí nad Orlicí. Oproti cestě do Prahy byl vlak podstatně volněji. A tak jsme ještě měli možnost aspoň na chvíli ponořit do říše snů a vychutnávat si zpětně všechna ta úžasná díla, která jsme ten den viděli. Přemýšlet o výstavě Evy Kotátkové. Cesta rychle utekla a najednou se ozvalo: „Ústí nad Orlicí...“

„Tak čau, zase zítra...“

Vojtěch Štantejský

AFS

„Hoštění zahraničního studenta vlastně pomohlo i mě ... poznat novou kulturu, pomoci mladému člověku se rozvíjet a naučit se ještě větší toleranci. Moje rodina si v průběhu hoštění prošla několika proměnami, ale dnes mohu říct, že jsme daleko silnější než kdy před tím a naučili jsme trávit více času spolu. Daleko víc nyní vyrážíme na výlety a hrajeme spolu hry. I když nám náš student již odjel, navždy na něj budeme vzpomínat a smát se vtipným situacím, které se nám staly.“

Chtěli byste hostit i vy? Právě nyní hledáme hostitelské rodiny pro 41 studentů z mnoha zemí - Itálie, Řecka, Thajska, Japonska, Chile... Máte jedinečnou příležitost poznat kulturu státu, do kterého jste se vždy toužili podívat, z pohodlí vašeho domova.

Co k tomu budete potřebovat? Empatii, toleranci, postel a stůl pro studenta a český jazyk ... až takto snadné to je.

„A je to tady. Dnes nastupuji do české školy,“ pomyslela jsem si. „Najdu si tam vůbec kamarády a jaké to bude?“

Bylo to skvělé. Již od prvního dne jsem si rozuměla s holčičkou, vedle které jsem si první den sedla do lavice. Postupně jsem se seznámila i s dalšími spolužáky a studenty střední školy, do které jsem chodila. Byli všichni moc milí.

ZE ŽIVOTA GYMPLÁKA

Často mě zvali ven a já si užívala, že mohu být součástí českého školního kolektivu.

Čím více času jsme spolu trávili, tím více mi bylo jasné, že se mi po nich bude po návratu do mé rodné země stýskat.

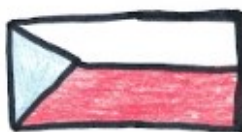
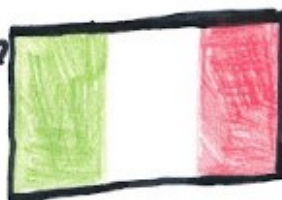
Dnes je mezinárodní den nejlepších přátel. Mnoho výměnných studentů si na svém programu najde kamarády, se kterými zůstane v kontaktu i dlouho

poté, co odjedou zpátky do své rodné země. A o tom právě AFS je, vytváří přátelství například zeměmi i kontinenty.

Zajímalo by vás hoštění zahraničních studentů? Chtěli byste se dozvědět víc? Sledujte nás na našem Instagramu @afscze a nebo se podívejte na samotné stránky AFS!

Anna Kaucová

Ahoj! ❤️
Jsem Giulia (Julča ö), jsem z Itálie
❤️ (Verona). Bydlela jsem 1 Rok v České
Republice. Ja tady to miuju!
mám strašně ráda zvičkova ❤️
Zamilovala jsem se
do Prahy a Českého Krumlova
tady jsem měla
nejlepší rok svého
života!
Rok v zahraničí byl
nejlepší rozhodnutím
mého života.
tady jsem potkala jsem kamarády na celý
život a teď mám druhou rodinu.

Kam po gymp1u?

Téma Gaudeamu bylo již zmíněno v předešlém čísle, ale stejně bych se mu nyní nadále chtěla věnovat, i jen třeba formou malé recenze. Veletrh škol v Praze jsem navštívila, i když už přibližně vím, jakou cestou se vydám, avšak pro ty, kdo se ještě nerozhodli a potřebovali by ukázat směr, je tato akce ideální. Získáte všeobecný přehled, nad jakými školami můžete uvažovat, navíc je zde možnost konzultace (nejen) v případě jakýchkoliv nejasností. Během dne v jiné části haly probíhají prezentace konkrétních škol, kde vše upřesňují. Do budoucna všem přeji šťastnou volbu.

Agáta Kašková

Zpívání na schodech

Letos se u nás opravdu hodně zpívalo, vánoční písně byly slyšet o adventních středách ze schodů od nadšených milovníků Vánoc. Vše vyvrcholilo ve středu 21. 12. 2022, kdy se sešla celá škola i s učiteli, aby se zazpívaly všem známé písně. Děkujeme za toto vánoční naladění.

Marie Kadová

Iokasté

Zastřelena banánem

V úterý 25.1. 2023 vyrazila moje třída (5. B) do Hradce Králové do divadla Drak na představení Antigona. Již samotná cesta vlakem se stala poněkud dobrodružným zážitkem. Vše bylo naplánováno na minuty přesně. Superrychlý přestup v Pardubicích jsme zvládli beze ztrát pouze jakýmsi zázrakem. Už při výstupu na nádraží v Hradci jsme se nacházeli v časovém skluzu. Do divadla jsme doběhli na poslední chvíli.

Tragédii Antigona od Sofokla ze starověkého Řecka jsem vnímala jako další nudnou povinnou četbu. Od divadelní hry jsem příliš nečekala, představení mě však příjemně překvapilo. Hned na začátku mě zaskočila moderní hudba a pak šokující momenty jen

následovaly. Sfinga s křídly z listů ze zeli, Oidipus se slunečními brýlemi opíjející se v podsvětí, Iokasté zastřelena banánem a krvácející kečupem nebo Kreón s Haimonem trénující v oblečcích z Decathlonu.

Způsoby novodobého ztvárnění situací z antiky byly naprosto originální a udivující. Ke scénáři, který jsem četla, mělo představení daleko. Přesto si však zachovalo tragický ráz a předalo příběh a myšlenky Antigony dále, pouze jinou cestou.

Za celou kvintu děkuji paní Jányšové a paní Doležalové za snahu ukázat nám zdánlivě nudné učivo i z odlišných úhlů.

Sára Šumová

Den vánočních převleků

Již od půlky prosince se v prostorách školy objevily plakáty na den vánočních převleků. Jelikož propagace byla veliká, není divu, že se do této akce zapojilo tak velké množství studentů. Již od rána 20. prosince 2022 bylo možné zahlédnout jedinečnou přehlídku vánočních svetrů, čepiček, sobích čelenek či kostýmů, jako třeba Elza, vánoční strom nebo dárek. Moc děkujeme všem, kteří se akce zúčastnili, a již nyní se těšíme na den dalších originálních převleků.

Marie Kadová

Lyžák

1.A a 2.B

V neděli 15. 1. se třídy 1. A a 2. B vydali na Dolní Moravu vstříc lyžařskému výcviku. Cesta na chatu Moravanku utekla rychle a na místě jsme byli skoro hned.

Ubytování jsme byli v pokojích po 7-8 lidech, pokoje byly občas trochu malé, ale nic hrozného to nebylo. Počasí nám bohužel moc nepřálo a mimo sjezdovky bylo sněhu jen opravdu směšné množství. Na sjezdovkách ho ale bylo dostatek, takže jsme si mohli užít pěkné lyžování. K dispozici jsme měli celý areál Dolní Moravy, tedy celkem více než 10km sjezdových tratí. Technický stav tratí byl ideální. Jen pozdě

odpoledne už se tvořili kupy ze sněhu u nájezdů na lanovky. Rozdělení jsme byli do 3 skupin, přičemž největší práci udělala skupina číslo 3, která byla na začátku tvořena těmi, co nikdy nestáli na lyžích, a skončila jako skupina žáků, kteří v pořádku sjedou sjezdovku. Lidí na svazích většinou moc nebylo, takže jsme často měli celé sjezdovky sami pro sebe. Mimo lyžování jsme si užili i procházky po okolí, či společenské aktivity jako třeba společné zpívání, nebo hraní ping pongu.

Celkově si myslím, že jsme si lyžák všichni užili a budeme na něj vzpomínat pozitivně.

Vojtěch Šimek

Démoni

Na svět jen se usmívá,
pomoc svou všem nabízí,
štědrá, milá, veselá,
avšak to ji zabíjí.

Všude plno přátel má,
kdo z nich ji však dobře zná?
Žádný z nich všech netuší,
kolik šrámů na duši
v sobě ukrývá.
Nikdo nemá tušení,
kolik stojí úsilí
všechny ty zlé demony
v sobě ukrývat.

Svoje dvířka tajemná
v hloubi duše zamyká,
nikdo o nich netuší,
nikomu nic neříká.

Avšak ti zlí démoni
na dvířka už tlačí.
Protivní a nevrlí
vztek v očích se jim zračí.

Tu dívěnku ubohou,
štědrou, milou, veselou
zevnitř zabíjí.

Plno přátel všude měla,
nikdo z nich to neviděl.
Životem svým zaplatila,
na tom už však nesejde.

Na hrob její
osamělý
tato slova napište:
„Za dvířkami tajemnými
démony jsem skrývala.
Buďte proto opatrní,
nikdy jistě nevíte,
co vám člověk tajívá.“

Hledáme kamarády a určujeme směr

Představte si, že máte pouze **jediný měsíc** na to, abyste se naučili anatomii celého lidského těla v latině. Čím byste začali? Zaměřili byste se na testování a zpětnou vazbu? Snažili byste se kompletně změnit své návyky? Vypracovali byste si plán? Postěžovali byste si svým kamarádům a požádali je o radu? Není důležité, jakou **taktiku** byste zvolili, ale jak byste v ní pokračovali. Sám za sebe bych si šel postěžovat svým kamarádům. Vlastně bych podniknul tři kroky.

První krok, najít si společníka

Být na všechno **sám** je hrozná představa. Můj počátek učení byl obzvlášť těžký, protože jsem se nesnažil najít někoho, kdo by na tom byl stejně. Žil jsem v domnění, že jsem **snad jediný** na celé škole, kdo by se chtěl začít připravovat na přijímačky už dva roky dopředu. Věřil jsem přesvědčení, že jsem šprt, podivín, hlupák, který by se neměl učit takhle s předstihem.

Skrýval jsem to. Ne způsobem, že bych o učení před spolužáky vůbec nemluvil. Snažil jsem se ale co nejméně upozorňovat na skutečnost, že se učím něco pro sebe. Když už se někdo zeptal, co se budu učit, snažil jsem se být stručný a odvést řeč k jinému tématu.

Dnes už moc dobře vím, že rozhodně jediný podivín nejsem. Mnoho studentů v okolí se učí, nebo se učit chce, akorát o tom **nemluví**. Tento problém týká spíše základních a středních škol. Najít blázna, s kterým bych se mohl učit botaniku na vysoké škole, už nebude takový problém.

Jistě už znáte mnoho lidí, kteří mají **podobné zájmy**. Pokud ne, doporučuji zajít na nějakou párty, přihlásit se do nového kroužku nebo začít dělat (nový) sport. Určitě najdete někoho, koho by zajímalo zkoumat aerodynamiku letadla nebo psychologii kočky.

K ZAMYŠLENÍ

Malý úkol pro vás:

Napište na papír jména tří lidí, s kterými byste mohli realizovat své sny (učit se efektivně), protože mají podobné zájmy. Další den alespoň jednoho oslovte. Nemusíte se bát odmítnutí. Vždyť můžete oslovit další dva. Příklad oslovení: „Ahoj Míro, vím, že se také zajímáš o čmeláky. Nechtěl bys se mnou zkusit čmelařit?“ „Ahoj Zuzko. Rád bych s někým probral dějiny filozofie. Moc by mi to pomohlo k maturitě. Neměla bys zájem?“

Jakmile získáte nového parťáka, domluvte si s ním schůzku (nejlépe stejný den), třeba v kavárně, nebo v knihovně. Nemusíte ihned vymýšlet plán, jak se budete spolu každý den učit. Stačí o sobě vědět a navzájem se podporovat. S parťákem se snažte udržovat kontakt. „Ahoj, jak se ti daří učit na zkoušku z anatomie?“

Druhý krok, sdílet své obavy

Je povzbudivé vědět, že **nejsme** na všechno **sami**. Existuje tisíce lidí, kteří se právě připravují na důležitou zkoušku. Proč se s nimi nespojit? I kdybychom si jen navzájem **postěžovali** a nesdíleli cenné zkušenosti s druhými, má to smysl. Ostatně, přijmout skutečnost, že nic neumíme, může být uklidňující. Svě by o tom mohl říct Sókratés. I když prý svůj slavný výrok nikdy nepronesl.

„Vím, že nic nevím. I když i tím si nejsem jistý.“

Kamarádi nás nejspíš nedonutí se více učit. Když se ale budeme navzájem zpovídat, co nám jde, co nám nejde a jak se vlastně učíme, otevrou se nám oči. Při studiu na střední škole mi připadalo, že mnozí o učení nechtějí ani slyšet. Natož aby sdíleli jakékoliv tipy. Řekl bych, že to byl pouze můj dojem. Měl jsem být **více zvědavý** a ptát se víc.

Třetí krok, pochlubit se svými znalostmi

Obdivuju všechny, kteří se rádi dělí s ostatními o své rozsáhlé poznatky. Moc rád bych se to také naučil. „Hele, mami, víš co je to endoplazmatické retikulum? Táto, slyšel si někdy o behaviorální terapii?“ **Sdílení informací** s ostatními a vysvětlování věcí **polopaticky** (názorně) považuji za velmi cennou metodu učení. Na podobném principu učení žáků si zakládal slavný fyzik Richard Feynman nebo všem známý Albert Einstein. Možná proto to dotáhli tak daleko.

„Pokud to neumíš vysvětlit jednoduše, nerozumíš tomu dostatečně dobře.“

Albert Einstein

Sám za sebe musím říct, že mám velikou radost, když nové poznatky mohu využít v praxi. Ještě radostnější jsem, když to, co jsem se právě naučil, mohu předat někomu jinému. Tomu se říká opravdová radost z učení, nebo také **Feynmanova technika**.

Abych to trochu zkomplikoval, musím podotknout, že radost z učení (a učení samotné) se v nás pěstuje už od narození. Stejně jako **Pavlovovi psi** jsme byli odměňováni, když jsme něco udělali správně. Tomu se říká podmíněný reflex. Tak se nedivte, až budete slintat nad učebnicí dějepisu.

Albert Dřímal

Umění diskutovat

Emoce hrají v politice nesmírně důležitou roli. Pokud chcete zaujmout masy, musíte projevit určitou úroveň empatie, radosti nebo znepokojení. Při sledování politického dění člověku tak může připadat, že naskrz různými vědními obory je nezbytné stavět fakta na stejnou úroveň se subjektivními pocity. Ve skutečnosti však většina řešení politických problémů nevzniká u pultíků v televizním studiu, ale u kulatých stolů na univerzitách či ve výzkumných ústavech.

Zatímco ve fyzice nebo chemii pozorujeme dění na úrovni atomů a molekul, v psychologii nebo sociologii vnímáme chování jedinců a skupin lidí. Jedno ale tyto zdánlivě odlišné disciplíny mají společné. Každé bádání začíná určitou hypotézou – předpokladem, k němuž lze dojít pouze porovnáním názorů různých odborníků.

Nedokáží si představit, že by jakákoliv skupina vědců byla schopná spolupracovat, pokud by svoji komunikaci protkali osobními urážkami. Oni to ovšem nemají zapotřebí, jelikož před sebou vidí společný cíl. V konečné rovině jim všem jde o jedno – posouvat lidstvo dále skrze chápání světa kolem.

Nemáme však jako společnost cíl úplně totožný?

Ačkoliv se většinou nenazýváme odborníky, dovolil bych si tvrdit, že každý z nás podporuje vidinu lepšího a příjemnějšího života. Samozřejmě že pro každého se za tímto širokým pojmem skrývá jiná definice. Od toho jsme si ale vytvořili tolik různých platforem pro veřejnou diskusi, abychom věděli, co druzí považují za důležité.

Domnívám se, že pokud dokážeme každý ve své mysli hlouběji oddělit rovinu osobní od té světonázorové, budeme moci vstupovat do debat ne za účelem nesporného vítězství, ale místo toho s cílem přiučit se něčemu novému. Pokud v některém z našich názorů existují faktické nedostatky, není přece slabina to přiznat a svoje mínění reformulovat. Naopak, stáváte se tak silnějšími oproti těm, již tyto mezery jen přehlížejí.

Přeji si tedy, abychom my všichni v budoucnosti měli více možností vést férové a fakty podložené rozhovory, díky nimž občas ve svých idejích nalezneme nějaké chyby. Věřím, že naslouchání všem stranám i přes tu spoustu energie, kterou nás to stojí, představuje úžasnou investici do budoucna. Ve funkční společnosti totiž nesdílí všichni stejné politické přesvědčení,

Matěj Bednář

0 novinách a novinářích

Začátkem března vystřídá Miloše Zemana, který úspěšně celých deset let stavěl zájmy Číny a Ruska nad zájmy České republiky a Evropské unie, nová hlava státu. Protože tento můj pokus o článek píši ještě v době, kdy není jasné, kdo vzejde jako vítěz z duelu Pavle, Babiš, můžu jen doufat, že to bude demokratický prezident, který v zahraničí nevyvolá posměch (v lepším případě), ale naopak úctu a respekt. Při příležitosti odchodu Miloše Zemana do důchodu, bych se rád zamyslel nad přínosem žurnalistiky pro demokracii.

Miloš Zeman je znám svou nenávisť vůči kvalitní novinářině a novinářům. Můžeme si vzpomenout na výrok prezidenta při příležitosti jmenování současného ministra zahraničí pana Lipavského: „Pozvěte hyeny.“ Díky televizi Nova jsme mohli zaslechnout, co si demokraticky zvolený prezident myslí o skupině lidí, která má velké zásluhy na demokracii v naší zemi. Zeman nebyl vždy vůči novinářům tak vyhraněný, na začátku své kariéry se dokonce novinářů i zastával. Vše se ale změnilo a Zeman začal vnímat novináře jako odpad společnosti: „Dospěl jsem k názoru, že novináři jsou hyeny a že je zapotřebí je zničit ohněm a mečem.“ A vše vyvrcholilo podáním žaloby Zemanovy vlády na týdeník Respekt v celkové výši 170 milionů korun s komentářem: „Aby Respekt konečně zanikl.“ Od té doby Zeman nenechá na novinářích nit čistou a je schopen žertovat s Vladimírem Putinem ve stylu: „Novinářů je příliš mnoho, je potřeba je likvidovat.“ Kdoví jestli by to řekl, kdyby věděl, jaký vztah má Putin k novinářům.

Novinařina je zcela jistě velmi náročné povolání,

každý den se něco děje a je potřeba o tom referovat, aby si čtenář mohl udělat vlastní názor. Novináři by si měli uvědomit a často uvědomují, že mají moc ovlivňovat velkou část populace, která může rozhodnout o směřování země do budoucna a rozhodnout, zda budeme demokratická země se silným prezidentem, nebo země, která se přibližuje Maďarsku s prezidentem, který má pochybnou minulost a během volební kampaně s ním probíhal soud. Andrej Babiš si velmi dobře uvědomuje sílu médií a v roce 2013 koupil nejstarší český deník, do kterého přispíval Karel Čapek, Lidové noviny a Mladou frontu DNES a o jeho vlivu na články se můžeme jen domýšlet. Pravdou je, že někdy je podpora těchto médií Andreje Babiše do očí bijící.

V knižním výboru novinových článků Karla Čapka je hned ze začátku pasáž s názvem Žurnalistům. Je zde vystiženo vše, o co by se měla snažit kvalitní žurnalistika. Celá pasáž popisuje ztracenost „obyčejných“ lidí v nové republice, prosí novináře, aby pomáhali lidem se zorientovat v mezinárodní situaci a píše zde: „Dnes se něco rozpoutává, do čeho ještě nevidíme, pomozte nám prohlédnout.“ Přestože je text skoro 100 let starý, neztratil nic na své aktuálnosti, stejně jako vše od Čapka. Novináři by se měli snažit psát o aktuálních problémech, aférách a především o všem, co se přímo týká občanů a má vliv na jejich život. Vše by mělo být v souvislostech a měly by být popsány i důsledky. Musím upozornit, že to může mít vcelku velký vliv na rozhodování občanů, pokud se alespoň trochu vyznáme a dokážeme se orientovat v moři plném zákonů, práv, povinností zvaném stát, uděláme si lépe vlastní názor a populistů – typu Tomio Okamura,

K ZAMYŠLENÍ

Andrej Babiš a jím podobní – mají hned těžší práci, protože uvědomělého občana je těžší zmanipulovat a donutit ho strachem volit populismus, nejistotu a nenávisť i za cenu pádu demokracie a vpád do autoritářského zřízení.

Pokud se podíváme do minulosti, je zajímavé, že potřeba uchýlovat se k volbě jedinců, kteří nám slibují, že vše za nás zařídí a zítřky jsou zalité jen sluncem, se periodicky opakují. Pokaždé to mělo ale nesmírné následky. George Orwell napsal ve svém antiutopickém románu: „Tajemství vládnutí spočívá v tom, jak spojit víru ve vlastní neomylnost se schopností učit se z minulých chyb.“ Z toho vyplývá, že dnešní populismus to má v leccčem jednodušší, pokud se poučí z minulých chyb – a že jich bylo – může a bude se drát k moci a lidé jim snadněji uvěří, protože v online světě je šířit pravdu těžší než šířit lež: „Lež je vždy o krok před pravdou“, lež často popisuje náš problém, je lehčí než pravda a nemusíme u ní tolik přemýšlet, stačí prostě jen „sdílet než to zakážou...“ A hlavně je uvěřitelnější. Ladislav Fuks ve své povídce Spalovač mrtvol píše: „Strach je kromě bída, závisť a pomluv největší nepřítel lidstva.“ A populismus přesně na všechny tyto vlastnosti útočí a snaží se je přenést na svoji stranu a doufat, že spousta lidí bude věřit jednodušší verzi, která jim odpoví, proč se jim v životě nedaří a kdo za to může, než složitá, nejednoznačná a často neúplná verze, kterou si musíme do zjistiť z jiných zdrojů, ověřit a kriticky o ní myslet.

A právě tomu by měla sloužit kvalitní novinářina, předávat lidem fakta a snažit se je stáhnout z místa, odkud není cesty zpět. Novináři by si měli dávat pozor, aby se jim nestalo něco, co popisuje Friedrich Nietzsche: „Kdo zápasí s nestvůrami, ať se má na pozoru, aby se přitom nestal sám nestvůrou. A hledíš-li dlouho do propasti, vzhledne propast i do tebe.“ V mé oblíbené knížce Timothyho Snydera Tyranie - 20 lekcí z 20. století je následující pasáž: „Uvažuj samostatně. Věnuj čas rozsáhlejším článkům. Předplať si tištěná média – podpořiš investigativní žurnalistiku. Pochop, že nezanedbatelná část sdělení

šířených po síti ti škodí a chtějí tě zneužít. Informuj se o webových stránkách, které provádějí rozbor propagačních kampaní, někdy i řízených ze zahraničí. Když nějakou informaci předáváš druhým, příjmy za ni zodpovědnost.“ . Autor se v celé knize zamýšlí, jak bychom se měli co nejlépe poučit z historie, aby se neopakovaly hrůzy 20. století.

Z výše zmíněného citátu vyplývá, že nezávislá žurnalistika je základem pro svobodný a demokratický svět. Pokud ho chceme zachovat, vyžaduje to od nás minimální účast především ve vztahu k pravdě. Erik Tabery v Opuštěné společnosti říká: „Základním předpokladem pro fungování svobodné společnosti je náležitý vztah k pravdě. Tedy vědomí, že je třeba pravdu hledat.“ Musíme si uvědomit, že každá informace na sociální síti nemusí být pravdivá, a vše bychom měli ověřit. Řecký filozof Hérakleitos řekl: „Pravda je až u dna studny, která nevysychá.“ „Svět novin, podobně jako svět divoké zvěře, existuje pouze v současnosti, ...“ řekl Karel Čapek ve své knížce Marsyas čili Na okraj literatury. Něco na tom bude. Zkuste si pročíst třeba týden starý výtisk Deníku N a budete mít pocit, jako byste četli Dalimilovu kroniku, jak naznačil K. Čapek. Nikdo nechce číst, že před rokem Martin Kupka představil novou podobu slev na jízdném, ale radši si přečteme o vývoji války na Ukrajině nebo výsledek prezidentských voleb.

Jedním z důležitých odvětví novinářiny je investigativní novinářina. Má bezesporný vliv na životy vrcholných politiků. Můžeme připomenout nedávnou aféru Pandora papers nebo nejznámější počin novinářů aféru Watergate, která měla přímý vliv na nejvyšší americkou politiku. Novináři by měli i přes vědomí, že nějaké zjištění může otrástit celou společností, vyjít se zjištěním ven a nenechat se uplatit nebo ze strachu o stabilitu země všechna zjištění „spálit“. Bohužel někteří lidé jsou schopni téměř všeho a za cenu vlastního bezpečí jsou ochotni zabít novináře, který jen dělá svou práci a snaží se bránit demokracii. Ročně na světě zemrou nebo jsou uvězněni v nejhorsích podmínkách desítky novinářů,

K ZAMYŠLENÍ

protože pracují v zemi, která pohlíží na lidská práva jako na něco, co je jen zdržuje od absolutistické vlády. Typickým případem je Rusko a Čína, v těchto zemích snad nebyla doba, kdy by byli novináři ve vážnosti a především na ně neustále neútočili vysoce postavení politici, kterým bránili okrást jejich stát.

Závěrem bych rád doporučil články týdeníku Respekt a Deníku N. Především články Petry Procházkové píšící o ruské válce na Ukrajině stojí za pozornost.

O válečných krizích píše několik let a zaměřuje se často na osobní příběhy lidí zasažené válkou. V Respektu stojí za sledování šéfredaktor Erik Tabery, Ondřej Kundra, který najezdil na Ukrajině mnoho kilometrů a jeho články vždy stojí za přečtení. Naopak pokud někoho zajímá Ústavní právo a česká scéna, doporučuji Andreu Procházkovou. Zkrátka, pokud někdo chce být informován z kvalitních zdrojů a nestačí mu média typu Blesk, má na výběr z velkého spektra.

Vojtěch Štantejský

ZÁPISNÍK ZAPADLÝCH XLV

Ivan Miloš Havel: Ten druhý

Měl jsem o něm rozepsaný příspěvek v době, kdy slavil 80. narozeniny. Jenže tehdy Gymplák přestal vycházet, pak přišel covid a během lockdownu, na jaře 2021, Ivan Havel zemřel.

V očích většiny lidí, pokud ho vůbec znali, to byl ten druhý, bratr Václava Havla, ten mladší a nenápadnější. V politice se angažoval jen krátce v dobách Občanského fóra, pak už setrval v akademické sféře. Sice byl dlouholetým šéfredaktorem Vesmíru, ale to je taky skoro zapadlý časopis ...

Stejně jako bratr nemohl kvůli rodinnému původu pořádně studovat, pracoval jako mechanik a vzdělání si doplňoval dálkově (a jako samouk): v 60. letech,

tedy ve velmi raných dobách počítačů se zabýval kybernetikou. Na sklonku 60. let, to už mu bylo třicet, se krátce dostal i na studia do USA, než spadla normalizační klec. S počítači pak souvisí obor, který

po revoluci přednášel i na univerzitě, totiž kognitivní vědy, vztah přirozeného a umělého myšlení.

Pro mě je ale zejména jedním z intelektuálů, kteří v disentu 70. a 80. let (nebo na jeho pomezí) udržovali a rozvíjeli vzdělanost nezávislou na režimu,

vzdělanost, která pak způsobila myšlenkový boom devadesátek, který se projevil ve vycházejících knihách, přednáškách, polemikách, celém tehdejším myšlenkovém kvasu.

ZÁPISNÍK ZAPADLÝCH XLV

Byl jedním z Kampademiků, tedy lidí, kteří polo vážně, polo žertem obnovili platónskou Akademii v Praze 20. století. Spolu s nimi se účastnil Svatojánského výletu, jednodenní procházky plné zážitků, které pak v dalších a dalších textech reflektovali. Je hlavním autorem *Dopisů od Olgy*, totiž souboru textů, který je protějškem *Dopisů Olze*, textů, na které právě Václav Havel z vězení reagoval. Pořádal bytové semináře, organizoval samizdat, rozšiřoval exilovou literaturu.

A po revoluci vlastně pokračoval v nezávislém myšlení, v myšlení na pomezí vědy a filosofie. Jeho výsostným žánrem je esej, snaha zachytit jevy, podbudovat je teorií, třeba i formálním aparátem, zejména ale klást otázky, nespokojit se s výsledkem. A propojovat, propojovat obory, propojovat lidi. Chcete-li si od něj něco přečíst, v archivu Vesmíru jsou dostupné jeho úvodníky, které mnoho let psal, úvodníky často zajímavější než samotné úzce odborné články.

Ty úvodníky vyšly i knižně ve třech svazcích. První z nich se jmenuje *Otevřené oči a zvednuté obočí*, to dobře vystihuje Havlovu zvědavost a schopnost údivu. O způsobech orientace v neznámé situaci tam píše: „*Při prvním jako bychom záměrně potlačili vše, co už známe, a plně se otevřeli nové zkušenosti: nechali na sebe působit tvary a zvuky, napodobili zvyky, s úctou listovali v knihách. Při druhém se naopak pevně opíráme o to, co již víme, v čem se vyznáme a kde jsme doma, snažíme se v tom najít něco, co by nám pomohlo se v neznámém vyznat. Prvním způsobem vnímá především dítě. Nebo dospělý ve vzácné chvíli, kdy se mění v dítě. Vzpomínám si, jak jsem stál nad pobřežními útesy severní Kalifornie a skoro hodinu napjatě pozoroval, jak se rozběsněné vlny Pacifiku s úpornou vytrvalostí opakovaně vrhají na masívy skalního kotle a jak se po každém výpadu, zpěněny nezdarem, zas znovu rozhoupávají k novému, pokaždé jinak mířenému útoku. Druhý způsob (...) se uplatňuje vždy, když je zapojena mysl a paměť. A je na něm založena veškerá lidská komunikace, věda a vzdělávání.*“ Havel se snažil oba přístupy spojovat.

Poznávání světa pro něj bylo partnerským vztahem. Byl *tím druhým* také v tom smyslu, že se svým tázáním stával partnerem toho, co poznával, nechával to vyvstat, vedl se světem dialog, skrze který svět promlouval.

A podobně byl *tím druhým* i jako partner v dialogu s lidmi. Jistě v nespočetných rozhovorech oné pozeňnané doby, kdy byly diskuse vzrušujícím dobrodružstvím a neutuchající radostí, zejména pak ale v dialozích, které vyšly i knižně.

V první řadě šlo o mnohaletý dialog se Zdeňkem

Neubauerem. Je to vidět už ve *Svatojánském výletu*, který napsali spolu s Martinem Paloušem, a v podobném duchu pak v knize *Sidonia a Sakateky čtrnáctero vykročení* (Sidonius je ZN, Sakateka IMH). To jsou opravdu žánrem dialogy, kde se oba mluvčí střídají; texty vznikaly mnoho let korespondenčně, kdy na střídačku připisovali své repliky. Je to až rozpustile hravé, plné nadšeného objevování a nejružnějších literárních odkazů. Aspoň malá ochutnávka:

„*Sakateka: Klíčem je pohyb. Věnujeme-li jen jemu své oko, zmizí nám předěl mezi rybou a vodou a uvidíme jen soulad proudnic.*“

Sidonius: Okounějící vodu.

Sakateka: Či rozvodňující se okouny. (...) Stačí obejít jezírko a hledět proti světlu – tam se náš pohled zarází už na hladině: mizí okouni i s krunýřem a vidíme jen čeřky, rejdicí po hladině, jako – ryby.

ZÁPISNÍK ZAPADLÝCH XLV

Sidonius: Právě to jsem měl prve na mysli: rybu, která je celá tvořená z proudnic, která je celá čeřkem. Tamquam nodus in tabula, non sicut piscis in aqua!

Sakateka: Co pravíš, učený Sidonie?

Sidonius: Vzplanul kdysi svár dvou názorů na povahu planet: buď jsou jako suk v dřevěné desce (...), nebo jako ryba ve vodě (...). Zato naše teoretické ryby jsou spíš jako suky, které nejsou nic než způsob, kterým se dřevo samo do sebe zavíjí. (...)

Sakateka: Však on to ani tak velký rozdíl není. Soukání suků se nám zdá jen trochu línější než čeření čeřků.

Sidonius: A obě připomíná svou povahou elementární částice: tak jako ony jsou víry, pohyblivými suky v prostoru, tak také my jsme rejem časových suků -

Sakateka: Zdá se, že existují dvě základní povahy vnímatelných jsoucen. Prvá je (...) povaha suků, znaků, vírů a ryb, kdežto druhá je povaha těles, planet, výrů a ryb.

Sidonius: Jsou tedy ryby a ryby -

Sakateka: Ano, jedny čeří, druhé berou. Záleží jen, na kterou stranu jezírka se uchýlíme. Fish say, they have their stream and pond, but is there anything beyond?"

Dlouho jsem to bral tak, že tím hlubším myslitelem, tahounem v jejich rozmluvách byl Zdeněk, ale zpětně vidím, jak je to symetrické, Ivan Havel mu rozhodně stačil, nebyl nějakým nahrávačem, nebyl „slabší stranou“, i on byl *tím prvním*.

Mnoho let pak vedl korespondenci se spisovatelem Michalem Ajvazem. Vzešla z ní trojice knih. První má stručný název *Snování* a skutečně se týká hlavně snů a jejich zvláštní logiky. Za další dvě nechám mluvit jejich výmluvné tituly: první se jmenuje *Sindibádův*

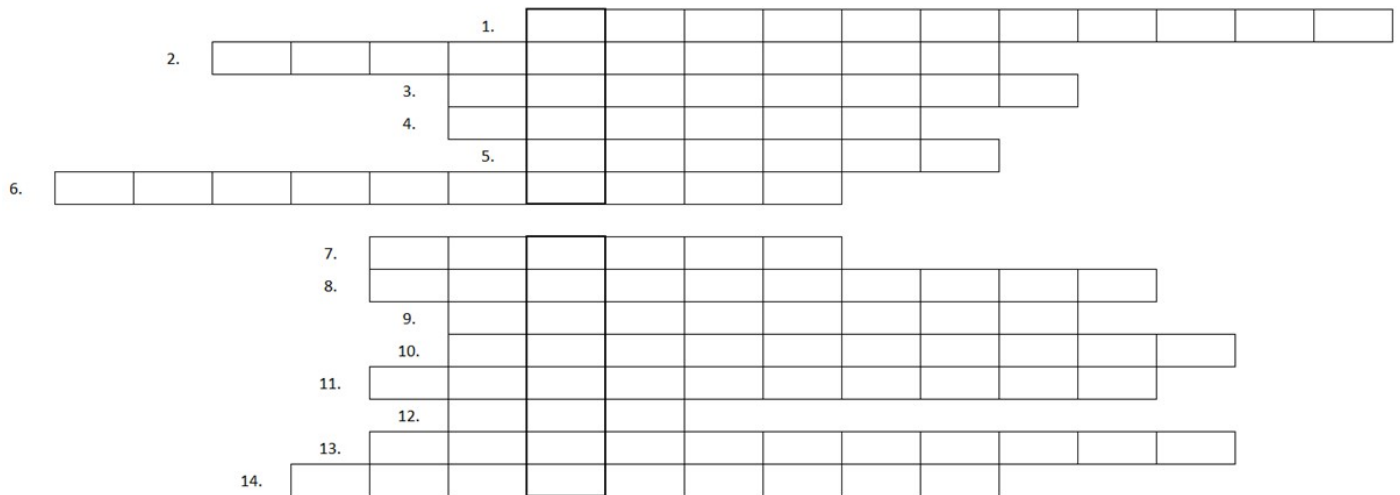
*dům - korespondence o epizodických situacích a také trochu o scénách, okamžicích, vzpomínkách, počátcích, prostředcích a koncích, pobřežních skaliskách, vlnách a gejzírech, hromadách a skládkách, patafyzických a jiných strojích, ta se snaží vyznat ve fenoménech události, dění, identity apod., druhá pak *Pokoje u moře - sedm let korespondence o živém těle, o trčení a vyčnívání, o větvení a sítích, o písmenech, houbách, kostrách a kostlivcích, o škálových úrovních, o agregátech a seskupeních, o totalizaci a diferenciaci, o prázdnotách, o přidávání a odebrání, o moři, o vánicích a sněhových vločkách, o obrazech, o jednotícím rozvrhu a nakonec i o rámech uvnitř ráků, tam jde hlavně o složité propletence snad i samé skutečnosti.**

„O čem to vlastně píšeme?“ tážou se navzájem. „Já bych to asi nenazval ‚novou vědou‘ (...), ale napadá mě, že by to šlo nazvat proto-vědou (...). Proto-vědu chápu jako etapu, která předchází nebo měla by předcházet každou budoucí vědu (...); teprve se hledají pevné fundamenty, o něž by se budoucí věda opírala. (...) Představ si třeba takovou kuchařku, která ještě neví, co chce vařit, ale zkoumá, co je k dispozici ve spížně, co v ledničce a co by si měla půjčit od sousedky, aby z toho šlo něco jedlého a chutného vyrobit. Proto-věda je nejen spekulativní, ale i hravá,“ píše Havel. A Ajvaz odpovídá: „Proto-věda, zdá se mi, nějak podivně souvisí s post-vědou, (...) souvisí spolu první náčrt vědy, který je dosud zapuštěný do chaosu a teprve se začíná v tomto chaosu organizovat, a poslední věda – která už možná zase na druhé straně přesahuje někam mimo vědění. (...) Ty náčrty, které se nám vynořují (...) se mohou objevit znovu jako univerzální jednoty, univerzální dráhy, vzorce či rytmy.“

Takže: čtème Ivana Havla, zkoušejme vést dialogy – a hlavně otevřeme oči a zjitrème mysl!

Pavel Holásek

„Pouze dvě věci jsou nekonečné. Vesmír a _____. U té první si tím však nejsem tak jist.“ — Albert Einstein

1. Exekutiva, justice, ...
2. _____ funkce jsou jednou z hlavních oblastí lidské psychiky, jejich centra jsou uložena v různých částech mozku (např. paměť, řeč, pozornost).
3. Epos připisovaný řeckému básníkovi Homérovi.
4. Základní zákon státu, nejvyšší právní norma jeho právního řádu.
5. Srážka či střetnutí.
6. Sekundární článěk, který je potřeba nejdříve nabít a pak je možné jej použít jako zdroj energie.
7. Uměle navršený kuželovitý násyp z kamení a hlíny nad hrobem.
8. Proces osídlování a kultivace neobydlených území.
9. Forma vlády, ve které je panovník doživotně nebo do své abdikace hlavou státu.
10. Indické náboženství založené na souboru původních učení připisovaných Gautamu Buddhovi.
11. Politický přístup, kterým politik usiluje o získání široké základny voličů údajnou ochranou zájmů prostých lidí proti různým ohrožením a prosazováním témat vzbuzujících emocionální reakce veřejnosti.
12. Opak dne.
13. Konečná nebo nekonečná sada objektů v matematice, v níž záleží na pořadí a objekty se mohou opakovat.
14. Velká souvislá pevnina, která má geologicky výrazné hranice (např. moře, horská pásma či rozhraní desek zemské kůry).

Tereza Novotná

